

SAKİN ŞEHİR (CİTTASLOW) DESTİNASYONLARINDA YEREL HALKIN TURİZM ALGISI VE DESTEĞİ: MUDURNU ÖRNEĞİ*

LOCAL RESIDENTS' PERCEPTION OF AND SUPPORT FOR TOURISM IN CİTTASLOW
DESTINATIONS: THE CASE OF MUDURNU

Emrah KIRMACI¹

Nilgün SANALAN BİLİCİ²

¹ Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, emrahkirmaci@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9786-0167

² Prof. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, nilgun.bilici@erzincan.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8318-7250

Geliş Tarihi / Date Applied 06.01.2026	Kabul Tarihi / Date Accepted 06.02.2026
ÖZET Bu çalışmanın amacı, sakin şehir (Cittaslow) unvanına sahip Mudurnu ilçesinde yaşayan yerel halkın, turizm gelişiminin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik algılarını ve turizm gelişimine verdikleri desteği incelemektir. Araştırma kapsamında yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarının demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma, nicel araştırma şeklinde tasarlanmış ve veriler anketler aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmaya Mudurnu ilçesinde yaşayan yerel halk olan ve toplamda 393 katılımcıdan elde edilen veriler kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarını ölçmeye yönelik "Algılanan Turizm Etkileri Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde güvenilirlik analizi, faktör analizi ve non-parametrik testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Araştırma bulguları, yerel halkın turizm gelişiminin ekonomik ve kültürel etkilerini genel olarak olumlu algıladığını, sosyal ve çevresel etkiler konusunda ise daha temkinli bir yaklaşım benimsediğini göstermektedir. Ayrıca yerel halkın turizm gelişimine yönelik destek düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Demografik değişkenlere göre yapılan analizlerde ise yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu ve destinasyonda yaşama süresi değişkenlerine göre turizm algılarında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar sakin şehir destinasyonlarında turizm gelişiminin sürdürülebilirliği açısından yerel halkın algı ve beklentilerinin dikkate alınmasının önemini ortaya koymaktadır. Anahtar Kelimeler: Yerel halk tutumları, sürdürülebilir turizm, destinasyon yönetimi, turizm etkileri, alternatif turizm, Mudurnu.	ABSTRACT The aim of this study is to examine the perceptions of local residents living in the Mudurnu district, which holds the Cittaslow (Slow City) designation, regarding the economic, social, cultural, and environmental impacts of tourism, as well as their level of support for tourism development. The study also investigates whether residents' perceptions and support differ significantly according to demographic characteristics. Designed as a quantitative study, data were collected through a survey administered to 393 local residents of Mudurnu. Residents' perceptions of tourism impacts were measured using the Perceived Tourism Impacts Scale. Data analysis included reliability and factor analyses, as well as non-parametric tests, namely the Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis H tests. The findings indicate that local residents generally perceive the economic and cultural impacts of tourism positively, while demonstrating a more cautious attitude toward its social and environmental impacts. In addition, the overall level of support for tourism development among local residents was found to be high. Analyses based on demographic variables revealed that residents' perceptions of tourism impacts differ significantly according to age, education level, employment status, and length of residence in the destination. The results underscore the importance of incorporating local residents' perceptions and expectations into tourism planning and management processes in order to ensure the sustainability of tourism development in Cittaslow destinations. Keywords: Local residents' attitudes, sustainable tourism, destination management, tourism impacts, alternative tourism, Mudurnu.

* Bu makale 2019 yılından hazırlanan, "Sakin şehir (cittaslow) Mudurnu halkının turizm gelişimine yönelik algısı" başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Turizm, ortaya çıktığı her destinasyonda ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel boyutlarıyla çok yönlü etkiler yaratan dinamik bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Turizm faaliyetlerinin gelişmesiyle birlikte destinasyonlarda yalnızca ekonomik hareketlilik değil, aynı zamanda yerel halkın yaşam biçimi, sosyal ilişkileri ve kültürel yapısı üzerinde de önemli değişimleri ortaya çıkarmaktadır. Bundan dolayı turizm faaliyetlerinin bir bölgede sürdürülebilir bir şekilde gelişebilmesi, büyük ölçüde yerel halkın turizm faaliyetlerine yönelik algılarına ve bu faaliyetlere verdikleri destekle paralellik göstermektedir. Bu yaklaşım, uluslararası literatürde özellikle sosyal değişim kuramı çerçevesinde ele alınmakta ve yerel halkın algıladığı fayda ve maliyetlerin turizme verilen desteğin temel belirleyicisi olduğu vurgulanmaktadır (Ap, 1992; Gursoy vd., 2002; Nunkoo ve Ramkissoon, 2011; Kozak vd., 2014; Tayfun ve Kılıçlar, 2004).

Bu destek yerel halk ile turizm arasındaki etkileşim ile ortaya çıkabilmekte ve turizmin sosyo-kültürel etkilerinin temelini oluşturmaktadır. Turistlerle yerel halk arasında gerçekleşen temas ve etkileşimler, zaman içerisinde yerel değerlerin, toplumsal normların ve sosyal yapının dönüşmesine neden olmaktadır. Bazı durumlarda bu süreç ekonomik ve kültürel canlanmayı beraberinde getirirken, bazı durumlarda ise sosyal çözülme, çevresel baskı ve kültürel bozulma gibi olumsuz sonuçlara sebep olabilmektedir (Beckley, 2003; Besculides vd., 2002). Dolayısıyla turizm gelişiminin olumlu veya olumsuz olarak algılanması, yerel halkın demografik özellikleri, yaşam deneyimleri ve destinasyonla kurduğu bağlara göre değişiklikler gösterebilmektedir. Turizmin yerel halk üzerindeki etkilerine yönelik olarak gerçekleştirilen araştırmalarda turizm gelişiminin ekonomik etkilerinin genellikle olumlu algılandığı (Deniz, 2016), diğer yandan çevresel ve sosyo-kültürel etkilerin daha eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirildiği görülmektedir (Çetin, 2009; Gümüş ve Özüpekçe, 2009; Keskin ve Çontu, 2011). Yerel halkın turizm algıları aynı zamanda destinasyonda yürütülen turizm politikalarının başarısını ve uzun vadeli sürdürülebilirliğini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu bağlamda yerel halkın turizm gelişimine yönelik tutumlarının ölçülmesi, belirlenmesi ve tespit edilmesi destinasyon yönetimi açısından stratejik bir öneme sahiptir. Günümüzde sürdürülebilirlik temelli alternatif turizm yaklaşımları ortaya çıkmış ve bu yerel halkın algısını olumlu yönde etkilemiştir. Bu yaklaşımlardan en günceli ise Sakin Şehir (Cittaslow) hareketidir. Sakin şehir hareketinde turizm gelişiminin yerel değerler korunarak ve yerel halkın yaşam kalitesi gözetilerek gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır (Bekar vd., 2015). Cittaslow yaklaşımı; yerel kimliğin korunması, çevresel sürdürülebilirlik, yerel üretimin desteklenmesi ve toplumsal uyumun güçlendirilmesi gibi ilkeleri temel alarak, küreselleşmenin yarattığı tek tipleşmeye karşı yerel özgünlüğü ön plana çıkarmaktadır (Miele, 2013). Bu yönüyle sakin şehirler, turizm gelişiminin yerel halk tarafından nasıl algılandığının incelenmesi açısından önemli bir araştırma alanı sunmaktadır. Alan incelendiğinde sakin şehirler cenneti olan Türkiye’de bu destinasyonlarda gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin, yerel halk üzerindeki etkilerine yönelik ampirik çalışmaların sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir. Özellikle küçük ölçekli yerleşimlerde turizm gelişiminin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel boyutlarının yerel halk tarafından nasıl algılandığı ve bu algıların turizm gelişimine verilen destekle nasıl ilişkilendiği yeterince ortaya konulamamıştır. Bu bağlamda, Bolu iline bağlı sakin şehir unvanına sahip Mudurnu ilçesi, yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarının incelenmesi açısından önemli bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel halkın turizm faaliyetlerine yönelik algıları ve bu faaliyetlere verdikleri destek, sürdürülebilir turizm gelişiminin temel belirleyicileri arasında yer almaktadır. Bu kapsamda literatürde, yerel halkın turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik algılarını inceleyen çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Ancak söz konusu çalışmaların önemli bir bölümünün, turizmin görece yoğun olduğu veya kitlesel turizm özellikleri gösteren destinasyonlara odaklandığı; yaşam kalitesi, yerel kimlik ve sürdürülebilirlik ilkeleri temelinde şekillenen sakin şehir (Cittaslow) destinasyonlarında yerel halk algılarını ele alan ampirik araştırmaların ise sınırlı kaldığı görülmektedir.

Bu çalışma, Mudurnu ilçesinde yaşayan yerel halkın, sakin şehir kapsamında gelişen turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik algılarını ve turizm gelişimine verdikleri desteği ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın özgün değeri, yerel halkın turizm algı ve tutumlarını Cittaslow yaklaşımı çerçevesinde ele alması ve bu algıların demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyarak, sakin şehir destinasyonlarında uygulanacak turizm politikalarına yönelik bağlamsal ve uygulamaya dönük çıkarımlar sunmasından kaynaklanmaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yerel Halk – Turizm İlişkisi

Turizm faaliyetlerinin geliştiği destinasyonlarda yerel halk turizm sisteminin en temel paydaşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Turizm olgusu, yapısı gereği yerel halk ile ziyaretçiler arasında sürekli bir karşılaşma ve etkileşim süreci oluşturmaktadır. Bu etkileşim sürecinde destinasyonun sosyal yapısı, kültürel değerleri ve günlük yaşam pratikleri üzerinde çeşitli değişimlere sebep olmaktadır (Radstrom, 2014). Bu yüzden yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumları, turizmin uzun vadeli başarısı ve sürdürülebilirliği için belirleyici bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Tayfun, 2002; Teye vd., 2002).

Yerel halk ile turizm arasındaki ilişki iki grubun karşılıklı etkileşimi temeline dayanmaktadır. Turizm faaliyetlerinden ekonomik veya sosyal fayda sağlayan bireylerin, turizme yönelik daha olumlu algılar geliştirdiği; buna karşın turizmin olumsuz etkilerini daha yoğun hisseden bireylerin ise daha eleştirel ve temkinli tutumlar gösterdiği literatürde sıkça vurgulanmaktadır (Kozak vd., 2014; Zaidan, 2016). Bu durum yerel halkın turizm gelişimini tek tip bir bakış açısıyla ele alınmadığı bunun yerine kişisel deneyimler ve beklentiler doğrultusunda geliştiğini göstermektedir. Tüm bunlar yerel halk üzerindeki etkilerinin algılanma biçimi, destinasyonun gelişim düzeyi, turizm türü ve yerel halkın sosyo-demografik özellikleriyle yakından ilişkilidir. Turizmin henüz gelişme aşamasına olduğu bölgelerde yerel halk, turizmi genellikle ekonomik fırsatlar ve kalkınma aracı olarak görmekte ve desteklemekteyken; turizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı destinasyonlarda çevresel baskılar ve sosyal değişimlere yönelik eleştirilerin arttığı görülmektedir (Tichaawa ve Mhlanga, 2015). Bunlar göz önünde bulundurulduğunda yerel halkın turizm gelişimine yönelik algılarının doğru şekilde ölçülmesi ve belirlenmesi yerel bölgedeki destinasyon yönetimi, planlama süreçleri ve sürdürülebilir bir turizm gelişimi için stratejik öneme sahiptir.

Bu çerçevede yapılan uluslararası çalışmalar, yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumlarının destinasyonun gelişim sürecine paralel olarak zaman içerisinde değişebildiğini ortaya koymaktadır. Turizmin erken gelişim evrelerinde olumlu algılar ön plana çıkarken, turizm yoğunluğunun artmasıyla birlikte çevresel bozulma, yaşam alanlarının dönüşümü ve sosyal yapıdaki değişimlere ilişkin kaygıların güçlendiği belirtilmektedir (Butler, 1980; Doxey, 1975; Sharpley, 2014; Pavlic ve Portolan, 2015). Bu nedenle yerel halkın turizm gelişimine yönelik algılarının belirlenmesi, yalnızca mevcut durumu ortaya koymakla kalmamakta; aynı zamanda destinasyonun gelecekte karşılaşılabileceği potansiyel sorunların öngörülmesine de katkı sağlamaktadır. Bu durum, yerel halk algılarını merkeze alan araştırmaların destinasyon yönetimi, planlama süreçleri ve sürdürülebilir turizm politikalarının geliştirilmesi açısından stratejik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

2.2.Turizmin Ekonomik, Sosyal, Kültürel ve Çevresel Etkileri

Turizmin destinasyonlar üzerindeki etkileri literatürde uzun süredir ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel boyutlar altında incelenmektedir. Özellikle erken dönem çalışmalarda, turizmin ekonomik etkileri; istihdam olanaklarının artması, yerel gelir düzeyinin yükselmesi ve ticari faaliyetlerin canlanması gibi unsurlar üzerinden ele alınmıştır (Mathieson ve Wall, 1982). Bu bağlamda turizm, özellikle küçük ölçekli yerleşimlerde ve yerel bölgelerde ekonomik kalkınmayı destekleyen önemli bir araç olarak değerlendirilmiştir (Sharpley ve Telfer, 2002). Daha sonraki çalışmalarda ise bu ekonomik etkilerin destinasyonun gelişim düzeyine ve turizm faaliyetlerinin yoğunluğuna bağlı olarak farklılaştığı vurgulanmış; ekonomik faydaların her zaman yerel halk arasında eşit biçimde dağılmadığı da ortaya konulmuştur (Andereck vd., 2005). Bu yönüyle turizm faaliyetleri, yerel kalkınma açısından önemli fırsatlar sunmakla birlikte, etkilerinin bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır (Kervankıran, 2014).

Diğer yandan turizmin ekonomik etkilerinin her zaman eşit şekilde dağılmadığı, bazı kesimlerin turizmden daha fazla fayda sağlarken bazı kesimlerin sınırlı düzeyde fayda elde ettiği literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu durum, yerel halkın turizme yönelik algılarının farklılaşmasına neden olabilmektedir. Turizm faaliyetlerinden doğrudan gelir elde eden bireylerin turizme yönelik daha olumlu tutumlar sergilediği, ekonomik faydanın sınırlı olduğu durumlarda ise turizme yönelik eleştirilerin arttığı görülmektedir (Gümüş ve Özüpekçe, 2009). Ancak turizmin yerel halk üzerindeki etkileri yalnızca ekonomik boyutla sınırlı olmayıp, sosyal ve kültürel dinamiklerle birlikte ele alınması gereken çok boyutlu bir yapı arz etmektedir. Bu bağlamda turizmin sosyal ve kültürel etkileri, yerel halk ile turistler arasında gerçekleşen etkileşimler sonucunda ortaya çıkmaktadır. Söz konusu etkileşimler, kültürel alışverişi ve yerel değerlerin tanıtımını teşvik edebildiği gibi, bazı durumlarda sosyal yapının bozulmasına ve kültürel yozlaşmaya da yol açabilmektedir. Brunt ve Courtney (1999) turizmin sosyo-kültürel etkilerinin aile yapısı, toplumsal ilişkiler ve ahlaki normlar üzerinde doğrudan ve dolaylı sonuçlar doğurduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Besculides vd., (2002), turizm faaliyetlerinin yerel kültürün ticarileşmesine ve geleneksel değerlerin zaman içerisinde dönüşmesine neden olabileceğini vurgulamaktadır. Bu durum, turizmin sosyo-kültürel etkilerinin yerel halk tarafından dikkatle değerlendirilmesi gereken bir boyut olduğunu göstermektedir.

Turizmin yerel halk üzerindeki etkileri yalnızca sosyo-kültürel boyutla sınırlı kalmamakta, çevresel etkiler de bu değerlendirme sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Çevresel etkiler, turizmin doğal kaynaklar üzerindeki baskısı, çevresel kirlilik ve mekânsal dönüşüm gibi unsurlar üzerinden ele alınmaktadır (Topal vd., 2016). Özellikle turizm faaliyetlerinin plansız ve kontrolsüz bir biçimde geliştiği destinasyonlarda, doğal çevrenin zarar gördüğü ve buna bağlı olarak yaşam kalitesinin olumsuz etkilendiği sıklıkla dile getirilmektedir. Bu bağlamda literatürde, yerel halkın çevresel etkilere karşı daha duyarlı ve eleştirel bir yaklaşım sergilediği görülmektedir (Çetin, 2009).

Yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarını inceleyen çalışmalarda, ekonomik etkilerin genellikle daha olumlu algılandığı (Huh ve Vogt, 2008); buna karşın sosyal, kültürel ve özellikle çevresel etkiler konusunda daha temkinli değerlendirmelerin öne çıktığı tespit edilmiştir (Keskin ve Çontu, 2011). Bu durum, turizm gelişiminin yerel halk tarafından tek boyutlu bir bakış açısıyla değil, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel unsurların birlikte ele alındığı çok boyutlu bir değerlendirme süreci çerçevesinde algılandığını göstermektedir. Dolayısıyla yerel halkın turizm gelişimine verdiği desteğin, yalnızca ekonomik faydalarla açıklanamayacağı öngörülmektedir.

2.3. Sakin Şehir (Cittaslow) Kavramının Turizmle İlişkisi

Sakin Şehir (Cittaslow) hareketi, küreselleşmenin yarattığı hızlı yaşam biçimine karşı yerel kimliğin korunmasını ve yaşam kalitesinin artırılmasını amaçlayan bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır(Miele, 2013). Bu yaklaşım; çevresel sürdürülebilirlik, yerel üretimin desteklenmesi ve toplumsal uyumun güçlendirilmesi gibi ilkeleri temel alarak, turizm gelişiminin yerel halkın yaşamını olumsuz etkilemeden gerçekleştirilmesini hedeflemektedir(Radstrom, 2014). Bu yönüyle Cittaslow, turizmin yalnızca ekonomik kazanımlar üzerinden değil, sosyal, kültürel ve çevresel boyutlarıyla birlikte ele alınmasını öngören bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Cittaslow yaklaşımı, turizmi kitlesel bir faaliyet olmaktan ziyade, yerel değerlere saygılı ve sürdürülebilir bir gelişim süreci olarak ele almaktadır (Topal vd., 2016). Bu doğrultuda sakin şehirlerde turizm faaliyetlerinin, yerel halkın beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda planlanması ve yürütülmesi önem kazanmaktadır. Yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumları, sakin şehir yaklaşımının yerel düzeyde ne ölçüde benimsendiğinin ve uygulanabilirliğinin değerlendirilmesinde temel bir gösterge olarak kabul edilmektedir.

Türkiye’de sakin şehir unvanına sahip destinasyonlarda yürütülen turizm faaliyetlerinin yerel halk üzerindeki etkilerini ele alan ampirik çalışmaların sınırlı olması, bu alandaki araştırmaların önemini artırmaktadır (Acuner, 2015; Topal vd., 2016). Özellikle küçük ölçekli yerleşimlerde, turizm gelişiminin yerel halk tarafından nasıl algılandığının ve bu algıların turizm gelişimine verilen destek üzerindeki rolünün ortaya konulması hem kuramsal hem de uygulamaya yönelik önemli bir araştırma ihtiyacına işaret etmektedir. Turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel boyutlarının yerel halkın günlük yaşamına daha doğrudan yansıdığı bu tür destinasyonlarda, yerel halk algılarının çok boyutlu biçimde incelenmesi sürdürülebilir turizm planlaması açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda Mudurnu örneği, sakin şehir yaklaşımının yerel ölçekte uygulanmakta olduğu, turizm faaliyetlerinin görece sınırlı ancak etkilerinin yerel halk tarafından doğrudan deneyimlendiği bir destinasyon olması nedeniyle anlamlı ve özgün bir araştırma alanı oluşturmaktadır.

Bu çalışma, Mudurnu ilçesinde yaşayan yerel halkın, sakin şehir kapsamında gelişen turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik algılarını ve turizm gelişimine verdikleri desteği birlikte ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmanın özgün değeri, yerel halkın turizm algı ve tutumlarını Cittaslow yaklaşımı çerçevesinde bütüncül olarak incelemesi ve bu algıların demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyarak, sakin şehir destinasyonlarında uygulanacak turizm politikalarına yönelik bağlamsal ve uygulamaya dönük çıkarımlar sunmasından kaynaklanmaktadır.

2.4.Araştırma Bölgesi: Mudurnu

Bu araştırmanın uygulama alanını, Bolu iline bağlı ve 17 Mart 2018 tarihinde Sakin Şehir (Cittaslow) unvanı almış olan Mudurnu ilçesi oluşturmaktadır. Mudurnu; sahip olduğu tarihsel dokusu, geleneksel mimarisi ve yerel kültürel değerleriyle öne çıkan, küçük ölçekli bir yerleşim yeridir. İlçe, sakin şehir yaklaşımının temel ilkeleri doğrultusunda yerel kimliğin korunması, çevresel sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik uygulamalarıyla dikkat çekmektedir. Bu özellikleriyle Mudurnu, turizm gelişiminin yerel halkın günlük yaşamı üzerindeki etkilerinin daha görünür ve doğrudan gözlemlenebildiği bir destinasyon niteliği taşımaktadır.

Mudurnu’nun sakin şehir unvanı almasıyla birlikte ilçede turizm faaliyetlerinde belirli bir artış gözlemlenmiş; bu gelişme yerel halkın ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamı üzerinde çeşitli

etkiler yaratmıştır. İlçede turizm faaliyetlerinin ağırlıklı olarak kültür turizmi, gastronomi ve günübirlik ziyaretler kapsamında gelişmesi, turizm ile yerel halk arasındaki etkileşimin yoğun ve doğrudan olmasına yol açmaktadır. Bu durum, yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarını ve turizm gelişimine verdikleri desteği şekillendiren unsurların daha net biçimde ortaya konulabilmesine olanak tanımaktadır.

Bu bağlamda Mudurnu'nun araştırma alanı olarak seçilmesinin temel gerekçesi, sakin şehir yaklaşımının yerel ölçekte uygulanmakta olduğu bir destinasyonda, turizm gelişiminin yerel halk algıları ve turizm gelişimine verilen destek üzerindeki etkilerini birlikte incelemeye elverişli bir örnek sunmasıdır. Dolayısıyla Mudurnu örneği, çalışmanın araştırma problemiyle doğrudan ilişkili olup, sakin şehir destinasyonlarında yerel halk turizm ilişkisini anlamaya yönelik ampirik bulgular üretme açısından uygun bir araştırma alanı oluşturmaktadır.

3. YÖNTEM

Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup, betimsel ve karşılaştırmalı bir araştırma niteliği taşımaktadır. Araştırmanın betimsel boyutunda, sakin şehir unvanına sahip Mudurnu ilçesinde yaşayan yerel halkın, turizm gelişiminin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik algı düzeyleri ile turizm gelişimine verdikleri destek düzeyi ortaya konulmuştur. Araştırmanın karşılaştırmalı boyutunda ise, söz konusu algı ve destek düzeylerinin yerel halkın demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu ve Mudurnu'da yaşama süresi) göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu kapsamda, algılanan turizm etkileri boyutları ile turizm gelişimine verilen destek, demografik değişkenler temelinde karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, anket tekniği kullanılarak toplanmış ve istatistiksel analizler yoluyla değerlendirilmiştir. Araştırma modeli, yerel halkın turizm gelişimine yönelik algılarının ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel boyutlar çerçevesinde çok boyutlu bir yapı sergilediği varsayımına dayanmaktadır. Bu kapsamda araştırmada, yerel halkın turizmin farklı boyutlardaki etkilerine yönelik algıları ile turizm gelişimine verdikleri destek düzeyi birlikte ele alınmış; söz konusu algı ve destek düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığı karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, Bolu iline bağlı Mudurnu ilçesinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Mudurnu'nun 2018 yılı nüfus verilerine göre toplam nüfusu 19.066 olup, bu nüfusun 5.036'sı ilçe merkezinde, 14.030'u ise köylerde ikamet etmektedir(Mudurnu Kaymakamlığı, 2018). Araştırmada örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada örneklem seçiminde, araştırma alanının sınırlı coğrafi yapısı, evrenin tamamına ulaşmanın güçlüğü ve zaman ile maliyet kısıtları nedeniyle kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda toplam 420 anket formu dağıtılmış; eksik veya hatalı doldurulan anketlerin ayıklanması sonucunda 393 anket formu analizlere dâhil edilmiştir. Anketlerin büyük bir kısmı yüz yüze yöntemle uygulanmış, kalan kısmı ise çevrim içi ortamda toplanmıştır. Veri toplama sürecinde, örneklem evreni temsil edebilirliğini artırma amacıyla, ilçeye bağlı köylerden ilçe merkezine yoğun katılımın olduğu günler tercih edilmiştir.

3.1. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular yer alırken, ikinci bölümde yerel halkın turizm gelişimine yönelik algılarını ölçmek amacıyla "Algılanan Turizm Etkileri Ölçeği" kullanılmıştır.

Söz konusu ölçek, Yoon YooShik vd. (2001) tarafından geliştirilmiş olup, yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarını ölçmeye yönelik çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçek; ekonomik etkiler, sosyal etkiler, kültürel etkiler, çevresel etkiler, turizm gelişimine destek ve toplam etki boyutlarından oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan “Algılanan Turizm Etkileri” ölçeği, Türkiye örnekleminde daha önce uygulanmış ve Türkçe formu literatürde yer alan çalışmalardan yararlanılarak oluşturulmuştur (Cengiz ve Kırkbir, 2007; GÜDÜ Demirebulat ve Aydemir, 2015; Türker ve Türker, 2014). Bu çalışma kapsamında ölçek maddeleri temel yapısı korunarak kullanılmış; yalnızca ifadelerde geçen destinasyon adları, araştırmanın uygulama alanına uygun olacak şekilde “Mudurnu” ve “sakin şehir (Cittaslow)” bağlamına uyarlanmıştır. Ölçek maddelerinde içerik veya anlam düzeyinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ölçeğin bu çalışma örneklemindeki geçerlik ve güvenirliği, gerçekleştirilen güvenirlik ve faktör analizi sonuçlarıyla yeniden değerlendirilmiştir

3.2. Veri Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde SPSS istatistiksel paket programından yararlanılmıştır. Öncelikle veri setinin analizlere uygunluğunu değerlendirmek amacıyla güvenirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Ardından, kullanılan ölçeğin faktör yapısını ortaya koymak amacıyla açımlayıcı faktör analizi (Exploratory Factor Analysis – EFA) uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi öncesinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik testi ve Bartlett küresellik testi ile veri setinin faktör analizine uygunluğu değerlendirilmiştir.

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov normallik testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre verilerin normal dağılım varsayımını karşılamadığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Bu doğrultuda, demografik değişkenlere göre gruplar arasında anlamlı farklılıkların belirlenmesinde non-parametrik testler tercih edilmiştir. Bu doğrultuda, demografik değişkenlere göre gruplar arasında anlamlı farklılıkların belirlenmesinde parametrik olmayan testler tercih edilmiştir. İki gruplu karşılaştırmalarda Mann-Whitney U Testi (McKnight ve Najab, 2010), ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis H Testi (Arslan vd., 2018) kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, araştırma soruları doğrultusunda yorumlanmış ve yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumları çok boyutlu bir çerçevede değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırma ölçeğine ilişkin, KMO ve Bartlett Testleri, Güvenirlik Analizi, Faktör Analizi ve Ortalama Değerler

Tablo.1. Ölçeğin Alt Boyutları, Faktör Yükleri, Açıklanan Varyans ve Güvenirlik Değerleri

Boyut	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Ekonomik Etkiler	8	0.797
Sosyal Etkiler	6	0.855
Kültürel Etkiler	4	0.909
Çevresel Etkiler	5	0.757
Turizm Gelişimine Destek	5	0.940
Genel Ölçek	30	0.853
KMO		0.870
Bartlett Testi Ki Kare		5658.019
Sd		435
p		.000
Toplam Açıklanan Varyans		59.903

Tablo 1’de ölçek için KMO değeri 0.870, Bartlett Küresellik Testi sonucu $\chi^2=5658.019$; $sd=435$; $p < 0.001$, toplam açıklanan varyans %59.903 olarak belirlenmiştir.

Bu ölçeğe toplamda 30 madde olup yapılan faktör analizi sonucunda bu maddeler ekonomik etki, sosyal etki, turizm desteği, kültürel etki, çevresel etki ve toplam etki olmak üzere 6 boyutta değerlendirilmiştir. Toplam açıklanmış olduğu Varyans %59.903'tür. KMO değeri ölçeğin analizler için örneklem yeterliliğini ifade etmektedir. Bu değer genel olarak .80'in üzerinde olduğunda analiz için iyi bir örnekleme sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla araştırmada elde edilen .87 değeri verilerin analiz için yeterli örnekleme sahip olduğunu göstermektedir.

4.1. Normallik Testi Sonuçları

Tablo 2. Normallik Testi Sonuçları

Boyutlar	Kolmogorov-Smirnov Testi			
	N	Statistic	Ortalama	p
Ekonomik Etki	393	.164	28.80	.00
Sosyal Etki	393	.147	14.33	.00
Turizm Desteği	393	.244	20.71	.00
Kültürel Etki	393	.202	15.16	.00
Çevresel Etki	393	.116	14.11	.00
Toplam Etki	393	.294	8.01	.00

Araştırma verilerini dağılımı Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda araştırma verilerini bütün alt boyutlarda normal dağılım göstermediği ($p \leq .05$) tespit edilmiştir. Dolayısıyla araştırma verilerinin analizinde parametrik olmayan istatistik yöntemler olan iki veya daha çok örneklem ortalamasının farklılık sergileyip sergilemediğini gösteren Kruskal Wallis testi ile sonuçların anlamlı çıkması sonucu farkın hangi gruplar içinde meydana geldiğini belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Bu bölümde, Mudurnu ilçesinde yaşayan yerel halkın turizm gelişiminin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik algıları ile turizm gelişimine verdikleri destek düzeyi ve bu algıların demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular sunulmaktadır.

4.2. Yerel Halkın Turizm Gelişiminin Etkilerine Yönelik Algıları

Tablo 2. Yerel Halkın Turizm Gelişiminin Etkilerine Yönelik Algı Düzeyleri

Boyut	Ortalama ($\bar{x}$)	Standart Sapma
Ekonomik Etkiler	3.60	1.10
Sosyal Etkiler	2.38	1.12
Kültürel Etkiler	3.78	1.04
Çevresel Etkiler	2.82	1.16
Toplam Etki	4.01	1.01

Yerel halkın turizm gelişiminin etkilerine yönelik algılarını belirlemek amacıyla ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etki boyutları ile toplam etkiye ilişkin ortalama değerler incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Mudurnu'da yaşayan yerel halkın turizm gelişiminin ekonomik etkilerini genel olarak olumlu algıladığını göstermektedir. Turizmin yerel ekonomiye katkı sağladığı, istihdam olanaklarını artırdığı ve yerel ürünlerin değerlendirilmesine katkı sunduğu yönündeki ifadeler katılımcılar tarafından yüksek düzeyde desteklenmiştir.

Sosyal ve kültürel etkilere ilişkin algılar incelendiğinde, yerel halkın turizmin sosyal yaşamı canlandırdığı ve kültürel değerlerin tanıtımına katkı sağladığı yönünde olumlu bir değerlendirme yaptığı görülmektedir. Bununla birlikte, bazı sosyal ve kültürel etkiler konusunda katılımcıların daha temkinli bir yaklaşım sergilediği tespit edilmiştir. Bu durum, turizmin sosyo-kültürel etkilerinin yerel halk tarafından tek boyutlu değil, dengeli bir bakış açısıyla değerlendirildiğini göstermektedir.

Çevresel etkilere yönelik algılar incelendiğinde ise, yerel halkın turizmin çevre üzerinde oluşturabileceği baskılara karşı daha duyarlı olduğu görülmektedir. Turizm faaliyetlerinin artmasıyla birlikte çevresel kirlilik, doğal alanların kullanımı ve altyapı baskısı gibi konulara yönelik endişelerin ön plana çıktığı belirlenmiştir. Buna rağmen, genel değerlendirmede turizmin çevresel etkilerinin tamamen olumsuz olarak algılanmadığı, kontrollü ve planlı bir turizm gelişiminin çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlayabileceği yönünde bir algının var olduğu söylenebilir.

4.3. Yerel Halkın Turizm Gelişimine Yönelik Destek Düzeyi

Tablo 3. Yerel Halkın Turizm Gelişimine Yönelik Destek Düzeyi

İfade	Ortalama	Std. Sapma
Turizm faaliyetlerinin geliştirilmesini destekliyorum	3.87	1.06
Kültürel ve tarih temelli turizm faaliyetlerini destekliyorum	3.94	1.02
Rekreasyon, festival ve etkinlikleri destekliyorum	3.89	1.01
Turizm yatırımlarının artırılmasını destekliyorum	3.81	1.07
Hizmet işletmelerinin gelişimini destekliyorum	3.85	1.03

Yerel halkın turizm gelişimine yönelik destek düzeyini belirlemek amacıyla ölçülen ifadeler incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun Mudurnu'da turizm faaliyetlerinin geliştirilmesini desteklediği görülmektedir. Yerel halk, sakin şehir unvanı ile birlikte gelişen turizmin ilçenin tanınırlığını artırdığı ve yerel kalkınmaya katkı sunduğu görüşünü benimsemektedir.

Elde edilen bulgular, yerel halkın turizm gelişimine verdiği desteğin, turizmin algılanan olumlu etkileriyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Özellikle ekonomik ve kültürel katkıların ön plana çıktığı algılar, turizm gelişimine yönelik destek düzeyinin artmasında etkili olmaktadır. Bu durum, yerel halkın turizme yönelik tutumlarının rasyonel bir değerlendirme sürecine dayandığını ortaya koymaktadır.

4.4. Demografik Değişkenlere Göre Turizm Algılarındaki Farklılıklar

Yerel halkın turizm gelişiminin etkilerine yönelik algılarının demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla non-parametrik testler uygulanmıştır. İki grupta karşılaştırmalarda Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis H Testi kullanılmıştır.

Tablo 4. Yaş Değişkenine Göre Turizm Algılarındaki Farklılıklar (Kruskal-Wallis H)

Boyut	χ^2	sd	p
Sosyal Etkiler	9.418	3	0.022*
Çevresel Etkiler	11.327	3	0.008*
Toplam Etki	8.641	3	0.022*

*p<0.05

Analiz sonuçlarına göre, yaş değişkenine göre yerel halkın turizm gelişiminin sosyal, çevresel ve toplam etki boyutlarına yönelik algılarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Yaş grupları arasındaki bu farklılıklar, bireylerin yaşam deneyimleri ve destinasyonla kurdukları bağların turizm algılarını etkilediğini göstermektedir.

Tablo 5. Eğitim Düzeyine Göre Turizm Algılarındaki Farklılıklar

Boyut	Test	p
Sosyal Etkiler	Mann-Whitney U	0.024*
Kültürel Etkiler	Mann-Whitney U	0.036*

*p<0.05

Eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan analizlerde, özellikle turizmin kültürel etkileri ve turizm gelişimine yönelik destek boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça, turizmin kültürel boyutuna yönelik farkındalığın ve eleştirel değerlendirmenin arttığı görülmektedir.

Tablo 6. Çalışma Durumuna Göre Turizm Algılarındaki Farklılıklar

Boyut	χ^2	sd	p
Ekonomik Etkiler	14.610	10	0.147
Çevresel Etkiler	18.522	10	0.047*
Toplam Etki	19.384	10	0.036*

Çalışma durumu değişkenine göre yapılan karşılaştırmalarda, turizmin ekonomik etkileri, çevresel etkileri ve toplam etki boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Turizmle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili işlerde çalışan bireylerin, turizm gelişimine yönelik daha olumlu algılara sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Mudurnu'da Yaşama Süresine Göre Turizm Algılarındaki Farklılıklar

Boyut	Test	p
Sosyal Etkiler	Mann-Whitney U	0.021*
Turizm Desteği	Mann-Whitney U	0.001*
Toplam Etki	Mann-Whitney U	0.015*

Mudurnu'da yaşama süresi değişkeni açısından elde edilen bulgular, destinasyonda daha uzun süredir yaşayan bireylerin turizm gelişiminin etkilerini daha bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu gruptaki bireylerin, turizmin hem olumlu hem de olası olumsuz etkilerine yönelik daha dengeli algılara sahip olduğu görülmektedir.

Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, Mudurnu'da yaşayan yerel halkın sakin şehir kapsamında gelişen turizmi olumlu algıladığı ve turizm gelişimini desteklediği sonucuna

ulaşılmıştır. Bununla birlikte, demografik özelliklere bağlı olarak algı ve tutumların farklılaştığı; özellikle çevresel ve sosyo-kültürel etkiler konusunda yerel halkın daha temkinli bir yaklaşım benimsediği tespit edilmiştir.

Bu bulgular, sakin şehir destinasyonlarında turizm gelişiminin yerel halkın beklenti ve algıları dikkate alınarak planlanmasının önemini ortaya koymaktadır.

4. TARTIŞMA

Bu çalışmanın bulguları, sakin şehir unvanına sahip Mudurnu ilçesinde turizm gelişiminin yerel halk tarafından genel olarak olumlu algılandığını, ancak bu desteğin homojen ve koşulsuz bir yapıya sahip olmadığını ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, yerel halkın turizme yönelik algılarının destinasyonun gelişim düzeyi, turizm yoğunluğu ve yerel bağlamla yakından ilişkili olduğunu ortaya koyan önceki çalışmalarla örtüşmektedir (Ap, 1992; Gursoy ve Rutherford, 2004). Bununla birlikte Mudurnu örneğinde söz konusu benzerlikler, sakin şehir yaklaşımının temel ilkeleri ve ilçenin küçük ölçekli yapısı dikkate alındığında daha açıklayıcı bir nitelik kazanmaktadır.

Yerel halkın turizmin ekonomik etkilerine yönelik algılarının görece yüksek düzeyde olması, turizmin Mudurnu gibi küçük ölçekli destinasyonlarda istihdam yaratma, yerel üretimi destekleme ve küçük işletmelere doğrudan katkı sağlama potansiyeliyle ilişkilendirilebilir. Turizm faaliyetlerinin henüz kitlesel bir yapıya ulaşmamış olması, ekonomik faydaların yerel halk tarafından daha görünür ve somut biçimde algılanmasına olanak tanımaktadır. Bu durum, turizmin erken gelişim aşamalarında yerel halk tarafından daha güçlü biçimde desteklendiğini ortaya koyan literatürle uyumludur (Teye vd., 2002; Gümüş ve Özüpekçe, 2009). Dolayısıyla elde edilen bulgular, yalnızca literatürle paralellik göstermekle kalmamakta; turizmin gelişim düzeyi ile ekonomik algılar arasındaki ilişkinin Mudurnu bağlamında da geçerli olduğunu teyit etmektedir.

Turizmin kültürel etkilerine yönelik olumlu algılar, Mudurnu’da turizmin ağırlıklı olarak kültür turizmi, gastronomi ve günübirlik ziyaretler şeklinde gelişmesiyle yakından ilişkilidir. Turizm faaliyetlerinin yerel kültürü ticarileştiren yoğun bir yapıya dönüşmemiş olması, yerel halkın kültürel kimliğini tehdit altında hissetmemesine ve turizmi kültürel tanıtım açısından bir fırsat olarak değerlendirmesine imkân tanımaktadır. Bu bulgu, turizmin uygun biçimde yönetildiği destinasyonlarda kültürel farkındalığı artırabileceğini ortaya koyan çalışmalarla örtüşmektedir (Besculides vd., 2002; Doğan, 2012). Bununla birlikte eğitim düzeyi yükseldikçe kültürel etkilere yönelik daha eleştirel bir yaklaşımın ortaya çıkması, kültürel sürdürülebilirlik ve kimlik kaybı gibi konulara ilişkin farkındalığın eğitimle birlikte artmasıyla açıklanabilir (Oviedo-García vd., 2008).

Sosyal ve çevresel etkilere yönelik algıların daha temkinli olması, sakin şehir yaklaşımının temelinde yer alan yaşam kalitesi, çevresel duyarlılık ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle doğrudan ilişkilidir. Mudurnu’da turizm faaliyetlerinin henüz yüksek yoğunluklu olmamasına rağmen, yerel halkın çevresel etkiler konusunda dikkatli bir tutum sergilemesi, olası çevresel risklere yönelik önleyici bir farkındalığın varlığına işaret etmektedir. Bu durum, çevresel etkilerin yalnızca mevcut sorunlar üzerinden değil, potansiyel tehditler üzerinden de değerlendirildiğini ortaya koyan literatürle uyumludur (Dyer vd., 2007; Duran, 2013).

Yerel halkın turizm gelişimine yönelik destek düzeyinin yüksek olması, ancak bu desteğin “kontrollü ve planlı gelişim” koşuluna bağlanması, Mudurnu örneğinde turizmin koşullu bir kabul gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu bulgu, algılanan olumlu turizm etkilerinin yerel halk

desteğini artırdığını(Dyer vd., 2007); buna karşın sosyal ve çevresel risklere ilişkin kaygıların desteğin sınırlarını belirlediğini göstermektedir (Tayfun ve Kılıçlar, 2004; Tichaawa ve Mhlanga, 2015). Dolayısıyla sakin şehir destinasyonlarında turizmin otomatik bir kabul görmediği, yerel halkın turizmi seçici ve temkinli bir bakış açısıyla değerlendirdiği söylenebilir.

Demografik değişkenlere göre elde edilen farklılıklar, yerel halkın turizm algılarının sosyolojik ve davranışsal faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Yaş değişkenine göre ortaya çıkan farklılıklar, bireylerin yaşam deneyimleri ve turizmden beklentilerinin yaşla birlikte değişmesiyle ilişkilendirilebilir(Oviedo-Garcia vd., 2008). Genç bireylerin turizmin sosyal etkilerine daha olumlu yaklaşması, turizmi sosyal etkileşim ve hareketlilik fırsatı olarak görmeleriyle açıklanabilirken; ileri yaş gruplarının çevresel ve sosyal etkilere karşı daha temkinli olması, mevcut yaşam düzeninin korunmasına yönelik hassasiyetle ilişkilendirilebilir (Deniz, 2016).

Eğitim düzeyi ve çalışma durumu gibi değişkenlere bağlı farklılıklar ise bireylerin turizmle kurdukları ekonomik ve bilişsel ilişkinin algıları şekillendirdiğini göstermektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe turizmin potansiyel olumsuz etkilerine yönelik farkındalığın artması, yerel halkın turizmi daha eleştirel bir perspektiften değerlendirmesine yol açmaktadır. Benzer şekilde, turizmle doğrudan ya da dolaylı ekonomik ilişkisi bulunan bireylerin turizme yönelik daha olumlu tutumlar sergilemesi, algıların kişisel deneyimler ve beklentiler doğrultusunda şekillendiğini ortaya koymaktadır (Fullagar vd., 2012; Gursoy vd., 2002).

Bu araştırma, sakin şehir destinasyonlarında turizm gelişiminin yerel halk tarafından tek boyutlu bir destekle değil; ekonomik ve kültürel faydalarla güçlenen, ancak sosyal ve çevresel hassasiyetlerle sınırlandırılan çok boyutlu ve koşullu bir destek yapısı içinde değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle araştırma, literatürde yer alan bulguları yalnızca doğrulamakla kalmamakta; bu bulguların hangi bağlamsal ve sosyolojik mekanizmalarla ortaya çıktığını Mudurnu örneği üzerinden açıklayarak literatüre özgün ve bağlamsal bir katkı sunmaktadır.

4. SONUÇ

Bu çalışma, sakin şehir (Cittaslow) unvanına sahip Mudurnu ilçesinde yaşayan yerel halkın, turizm gelişiminin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik algılarını ve turizm gelişimine verdikleri destek düzeyini incelemiştir. Elde edilen bulgular, Mudurnu’da yerel halkın turizmi genel olarak olumlu algıladığını ve turizm gelişimini desteklediğini, ancak bu desteğin özellikle sosyal ve çevresel boyutlarda temkinli ve koşullu bir nitelik taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, yerel halkın turizmi yalnızca ekonomik bir kalkınma aracı olarak değil, yaşam kalitesi ve çevresel sürdürülebilirlik bağlamında da değerlendirdiğini göstermektedir.

Araştırma bulguları, turizmin ekonomik etkilerinin yerel halk tarafından daha belirgin ve olumlu algılandığını ortaya koymaktadır. Turizmin yerel ekonomiye katkı sağlaması, istihdam olanaklarını artırması ve küçük ölçekli yerel girişimleri desteklemesi, yerel halkın turizm gelişimine yönelik desteğinin temel dayanaklarını oluşturmaktadır. Bu durum, turizmin erken gelişim aşamalarında ekonomik faydaların yerel halk algıları üzerinde belirleyici olduğunu ortaya koyan literatürle uyumludur (Ap, 1992; Gursoy ve Rutherford, 2004). Bununla birlikte sosyal ve çevresel etkilere yönelik daha temkinli algılar, yerel halkın turizmin olası olumsuz sonuçlarına karşı duyarlılık geliştirdiğini ve turizm gelişiminin kontrolsüz bir biçimde gerçekleşmesine yönelik kaygılar taşıdığını göstermektedir. Bu bulgu, çevresel ve sosyal etkilerin yerel halk desteğinin sınırlarını belirlediğini ortaya koyan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Dyer et al., 2007; Tichaawa ve Mhlanga, 2015).

Demografik değişkenlere göre elde edilen farklılıklar, yerel halkın turizm algılarının homojen bir yapıya sahip olmadığını ortaya koymuştur. Yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu ve destinasyonda yaşama süresi gibi değişkenlerin algıları anlamlı biçimde etkilemesi, turizm gelişiminin farklı toplumsal gruplar tarafından farklı beklenti ve deneyimler çerçevesinde değerlendirildiğini göstermektedir. Bu sonuç, yerel halk algılarının tek tip bir yaklaşımla ele alınamayacağını ve turizm politikalarının toplumsal çeşitliliği dikkate alan bir anlayışla şekillendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgular, politika yapıcılar ve yerel yöneticiler açısından önemli çıkarımlar sunmaktadır. Öncelikle, sakin şehir destinasyonlarında turizm planlamasının yalnızca ekonomik büyümeye odaklanmaması; çevresel koruma, kültürel sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi unsurlarını bütüncül bir çerçevede ele alması gerekmektedir. Yerel halkın sosyal ve çevresel etkiler konusundaki hassasiyeti dikkate alınarak, turizm faaliyetlerinin ölçeği ve türü konusunda kontrollü ve planlı bir gelişim anlayışı benimsenmelidir. Ayrıca yerel halkın turizm karar alma süreçlerine aktif katılımının sağlanması, turizm gelişimine yönelik desteğin uzun vadede sürdürülebilirliğini güçlendirecektir. Özellikle eğitim düzeyi ve yaş grupları arasındaki algı farklılıkları dikkate alınarak, bilinçlendirme ve katılım mekanizmalarının farklı toplumsal gruplara yönelik olarak çeşitlendirilmesi önerilmektedir.

Kuramsal açıdan değerlendirildiğinde bu çalışma, yerel halkın turizme yönelik algıları ile turizm gelişimine verilen destek arasındaki ilişkiyi esas alan algı-etki-destek yaklaşımına bağlamsal bir katkı sunmaktadır. Bulgular, söz konusu ilişkinin sakin şehir destinasyonlarında otomatik bir destek üretmediğini; aksine ekonomik ve kültürel faydalarla güçlenen, ancak sosyal ve çevresel hassasiyetlerle sınırlandırılan koşullu bir destek yapısı içerisinde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, literatürde yer alan bulguları yalnızca doğrulamakla kalmamakta; bu bulguların küçük ölçekli ve sakin şehir bağlamında nasıl anlam kazandığını açıklayarak literatüre özgün ve bağlamsal bir katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak bu araştırma, sakin şehir destinasyonlarında sürdürülebilir turizm gelişiminin başarısının, yerel halkın algı ve beklentilerinin dikkate alındığı katılımcı ve dengeli bir planlama anlayışına bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Mudurnu örneği, sakin şehir yaklaşımının yerel halk tarafından benimsendiğini, ancak bu benimsemenin sosyal ve çevresel duyarlılıklarla şekillenen seçici bir destek yapısı içerisinde gerçekleştiğini göstermesi bakımından literatür ve uygulama açısından önemli bir örnek sunmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Bu araştırmanın bazı yöntemsel sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, örneklem seçiminde kolayda örnekleme yönteminin kullanılması, örneklemin evreni temsil gücünü sınırlayabilmektedir. Bu nedenle elde edilen bulgular Mudurnu ilçesi bağlamında değerlendirilmiş olup, sonuçların tüm sakin şehir destinasyonlarına doğrudan genellenmesi konusunda temkinli olunmalıdır. Örneklem büyüklüğü (n=393) genel analizler için yeterli olmakla birlikte, bazı demografik alt grupların görece düşük temsil edilmesi karşılaştırmalı analizlerin istatistiksel gücünü sınırlamış olabilir.

Araştırmada kullanılan ölçekler, Türkiye örnekleminde daha önce uygulanmış olmakla birlikte, yalnızca bağlama özgü (Mudurnu ve sakin şehir) sınırlı uyarlamalar içermektedir. Bu durum, ölçeklerin farklı kültürel ve mekânsal bağlamlarda yeniden test edilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışmanın kesitsel tasarımı, yerel halkın turizm algılarındaki zamansal değişimin izlenmesini mümkün kılmamaktadır. Gelecek araştırmalarda, farklı turizm gelişim

düzeylerine sahip sakin şehir destinasyonlarının karşılaştırmalı olarak ele alınması; algılanan turizm etkileri, turizm gelişimine verilen destek ve yaşam kalitesi algısı gibi değişkenler arasındaki ilişkilerin bağlamsal farklılıklarını ortaya koyabilir. Bunun yanı sıra, nitel veya karma yöntemli çalışmalar aracılığıyla yerel halkın turizm algılarını şekillendiren sosyolojik ve davranışsal mekanizmaların derinlemesine incelenmesi, literatürdeki algı-etki-destek yaklaşımının açıklayıcılığını güçlendirecektir.

KAYNAKÇA

- Acuner, E. (2015). *Cittaslow olma yolunda ilk adım*. Trabzon: Celepler Yayıncılık.
- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C., & Vogt, C. A. (2005). Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 32(4), 1056-1076.
- Arslan, A. K., Yaşar, Ş., Çolak, C., & Yoloğlu, S. (2018). R Shiny paketi ile Kruskal Wallis H testi için interaktif bir web uygulaması. *Annals of Health Sciences Research*, 7(2), 49-55.
- Ap, J. (1992). Residents' perceptions on tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 665-690. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0160-7383\(92\)90060-3](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0160-7383(92)90060-3)
- Bekar, A., Yozukmaz, N., Gövce, M., & Sürücü, Ç. (2015). The Concept of Cittaslow as a Marketing Tool for Destination Development: The Case of Mugla, Turkey. 4, 54-64.
- Beckley, T. M. (2003). The relative importance of sociocultural and ecological factors in attachment to place. *United States Department of Agriculture Forest Service General Technical Report PNW*, 105-126.
- Besculides, A., Lee, M. E., & McCormick, P. J. (2002). Residents' perceptions of the cultural benefits of tourism. *Annals of Tourism Research*, 29(2), 303-319.
- Butler, R. W. (1980). THE CONCEPT OF A TOURIST AREA CYCLE OF EVOLUTION: IMPLICATIONS FOR MANAGEMENT OF RESOURCES. *Canadian Geographer / Le géographe canadien*, 24(1), 5-12. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x>
- Brunt, P., & Courtney, P. (1999). Host perceptions of sociocultural impacts. *Annals of Tourism Research*, 26(3), 493-515.
- Cengiz, E., & Kırkbir, F. (2007). Yerel halk tarafından algılanan toplam turizm etkisi ile turizm desteği arasındaki ilişkiye yönelik yapısal bir model önerisi.
- Çetin, T. (2009). Beypazarı'nda turist-yerli halk etkileşimi ve turizmin sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9(1), 15-32.
- Deniz, M. (2016). Kayaagıl Köyünde (Uşak) Turizmin Etkileri Üzerine Yerel Halkın Turizm Algısı. *Journal of Turkish Studies*, 11, 57-57. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9993>
- Doğan, H. (2012). Yerel halkın Isparta turizmine yönelik görüşleri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 103-122.
- Doxey, G. V. (1975). A causation theory of visitor-resident irritants: Methodology and research inferences. Travel and tourism research associations sixth annual conference proceedings,
- Duran, E. (2013). Yerel halkın sürdürülebilir turizm gelişimine yönelik tutumları: Bozcaada örneği. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 2(3), 76-94.
- Dyer, P., Gursoy, D., Sharma, B., & Carter, J. (2007). Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia. *Tourism Management*, 28(2), 409-422. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.tourman.2006.04.002>
- Fullagar, S., Wilson, E., & Markwell, K. (2012). Starting slow: Thinking through slow mobilities and experiences. *Slow tourism*, 1-10.

- Güdü Demirbulat, Ö., & Aydemir, B. (2015). Toplum Temelli Turizm (TTT) Çerçevesinde Kırsal Yörelerde Turizm Algısı (Macahel Yaylası/Camili Örneği). *Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi (14-16 Mayıs) Bildiriler Kitabı*, 63-71.
- Gursoy, D., Jurowski, C., & Uysal, M. (2002). Resident attitudes: A Structural Modeling Approach. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 79-105.
[https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(01\)00028-7](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0160-7383(01)00028-7)
- Gümüş, N., & Özüpekçe, S. (2009). Foça'da turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik yerel halkın görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 398-417.
- Huh, C., & Vogt, C. A. (2008). Changes in residents' attitudes toward tourism over time: A cohort analytical approach. *Journal of Travel Research*, 46(4), 446-455.
- Mudurnu Kaymakamlığı. (2018). *Mudurnu*. <https://www.mudurnu.gov.tr/> (Erişim tarihi: 15.05.2018)
- Kervankıran, İ. (2014). Beypazarı/Ankara örneğinde turizmin ekonomik, toplumsal ve çevresel etkilerine yerel halkın yaklaşımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014(31), 133-153.
- Keskin, E., & Çontu, M. (2011). Mustafapaşa Sinasos kasabasında yaşayan halkın turizme bakış açısını belirlemeye yönelik bir alan araştırması.
- Kozak, N., Kozak, M. A., & Kozak, M. (2014). *Genel turizm ilkeler ve kavramlar* (16. Baskı). Ankara: Detay.
- McKnight, P. E., & Najab, J. (2010). Mann-whitney U test. *The Corsini encyclopedia of psychology*, 1-1.
- Miele, M. (2013). Cittáslow: Producing slowness against the fast life. In *Citizens and borderwork in contemporary Europe* (pp. 135-156). Routledge.
<https://doi.org/10.1080/13562570801969572>
- Nunkoo, R., & Ramkissoon, H. (2011). Residents' Satisfaction With Community Attributes and Support for Tourism. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 35(2), 171-190.
<https://doi.org/10.1177/1096348010384600>
- Oviedo-Garcia, M., Castellanos-Verdugo, M., & Ruiz, D. (2008). Gaining Residents' Support for Tourism and Planning. *International Journal of Tourism Research*, 10, 95-109.
<https://doi.org/10.1002/jtr.644>
- Pavlic, I., & Portolan, A. (2015). Irritation index, tourism. In (pp. 1-2).
https://doi.org/10.1007/978-3-319-01669-6_564-1
- Radstrom, S. (2014). A PlaceSustaining framework for local urban identity: An introduction and history of Cittaslow. *Italian Journal of Planning Practice*, 1(1), 90-113.
- Sharpley, R., & Telfer, D. J. (2014). *Tourism and development: Concepts and issues, 2nd edition*.
- Tayfun, A. (2002). Turist yerli halk etkileşimi üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Tayfun, A., & Kılıçlar, A. (2004). Turizmin sosyal etkileri ve yerli halkın turiste bakışı. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*(1), 1-17.
- Teye, V., Sirakaya, E., & Sönmez, S. F. (2002). Residents' attitudes toward tourism development. *Annals of Tourism Research*, 29(3), 668-688.
- Tichaawa, T. M., & Mhlanga, O. (2015). Community perceptions of a community-based tourism project: A case study of the CAMPFIRE programme in Zimbabwe. *African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance*, 21(sup-2), 55-67.
- Topal, T. Ü., Korkut, A., & Kiper, T. (2016). Yerel kimliğin kent ile buluşması: Cittaslow-Yavaş şehirler. In: İdil.

- Türker, G. Ö., & Türker, A. (2014). Yerel halkın turizm etkilerini algılama düzeyi turizm desteğini nasıl etkiler: dalyan destinasyonu örneği. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 4(1), 81-98.
- Yoon, Y., Gursay, D., & Chen, J. S. (2001). Validating a tourism development theory with structural equation modeling. *Tourism Management*, 22(4), 363-372. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(00\)00062-5](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(00)00062-5)
- Zaidan, E. (2016). TOURISM Original scientific paper the impact of cultural distance on local residents' perception of tourism development: The case of Dubai in UAE. *Tourism*, 64, 109-126.

Çatışma Beyanı: Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi, kurum veya kuruluşun finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Katkı Oranı Beyanı: Arş. Gör. Emrah Kırmacı katkı oranı %51, Prof. Dr. Nilgün Sanalan Bilici katkı oranı %49'dur